

BILD

Expedition
TV-teater -
pengar kvar.

SSON

ker begripa
ar i den

g mig så enfaldig
Sam Nilsson utta-
epet public ser-
beredd kastas in
ns stora debatter
r.
porterats att EU-
konkurrensfrågor,
ner likadant. Han
för de statliga TV-
censavgifter för att
vata om att sända
t.

smala

ministrarna svarar
Sam Nilsson har
i måste sända det
nda det smala.
binson blir det
ogram. Att Sveri-
rappt hade råd att
lär å andra sidan
pengarna i påsen
göra *Robinson*.
iska repertoaren i
består av såpor är
utsättning för att
rcera den seriösa
rsiella kanaler inte
tack vare *Rederiet*
se Beckett, om nu
t dess plats.
trakta det allmän-
en variant av den
r: att anden svävar
för att allmännyt-
tas i *Rederiet*.
an man nog för-
V-listans existens,
så de fotbollsmat-
er som är så all-
ste sändas i stats-
de kommersiella
beta dyrt för att

dator

estämt sig för att
rika julkalendern
eliga förbudet mot
, det kan förklaras
giskt obevandrade
lart är det allmän-
ste ha en CD-rom-
iga med. Då måste
i dator.
gning av dogmen
kan också enkla
vfiert och jag själv
mer intrikata exe-
Sam Nilsson och
äst i att ansluta sig
adertullianus.
svårigheter att för-
igen hängde ihop
förklarade denne
bsurdum - jag tror

KLAS ÖSTMAN

Westfaliska freden 350 år

Habsburgarna fick vingarna klippta 1648. För första gången präglade maktbalanstänkandet ett europeiskt fredsslut, skriver Nicolaus Rockberger.

Den westfaliska ma

Lützen. Efter Gustav

Den 24 oktober 1648, för drygt 350 år sedan, slöts den westfaliska freden mellan den tysk-romerske kejsaren och de tyska furstarna och Frankrike i Münster och med Sverige i Osnabrück, men de flesta europeiska stater var berörda och närvarande vid fredsförhandlingarna. Därmed var vad vi kallar det 30-åriga kriget slut.

Egentligen var det inte ett 30-årigt krig utan ett antal olika krig och kampanjer med olika deltagare och krigsmål som varade från 1618 till 1648. Det började med att tjeckerna utifrån religiösa och nationella självständighetssträvanden slängde ut två av kejsarens ombud från ett fönster i slottet Hradcany i Prag (andra defenstrationen i Prag) och förklarade den nye kejsaren Ferdinand II för avsatt. De valde i stället Fredrik av Pfalz till kung av Böhmen. "Vinterkungens" saga blev kort och genom slaget på Vita berget 1620 förlorade Fredrik sitt kungadöme och böhmarna sin frihet.

Ett religionskrig om furstarnas makt

Därpå följde ett inbördeskrig i det Tysk-romerska riket (det heliga romerska riket av tysk nation som Voltaire senare med sedvanlig giftighet beskrev som varken heligt, romerskt, tyskt eller ens ett rike) mellan kejsaren och den katolska ligan å ena sidan och den protestantiska unionen å den andra. Det var då ett religionskrig men gällde också maktfördelningen mellan kejsaren och furstarna i riket - gick det bra för de kejsrerliga trupperna blev även de katol-

ska bundsförvanterna betänksamma och fruktade vidgad kejsarmakt.

I detta skede blandade sig Siebenbürgens furste Gábor Bethlen, sväger till Sveriges Gustav II Adolf, i kriget. Han erövrade Pressburg (Bratislava) och belägrade med sina ungerska trupper även Wien, men ingick därefter en kompromiss med kejsaren 1626, den första av flera separatfredar under 30-åriga kriget. Även den danske kungen Kristian IV gjorde ett misslyckat försök att blanda sig i det tyska kriget 1625 och led ett förödande nederlag mot ligans fältherre Tilly 1626. Kejsarens fältherre Wallenstein intog Jylland 1627 varefter Danmark tvingades till separatfred i Lübeck 1629.

Då efter drygt tio år kunde kriget ha varit slut om inte Gustav II Adolf blandat sig i, föregivande protestantiska intressen men i verkligheten med svensk expansion i sikte. Även protestantiska furstar i Brandenburg och Sachsen var dock ytterst tveksamma och ovilliga bundsförvanter till den svenska inblandningen och efter de kejsrerliga truppernas stora seger vid Nördlingen 1634 slöt Sachsens kurfurste fred med kejsaren i Prag 1635. Brandenburg och flesta tyska furstar anslöt sig till Pragfreden som innebar religionsfrihet för protestanter, såväl katolska ligans som protestantiska unionens upplösning och krav på att alla utländska trupper skulle lämna riket.

Därmed var religionskriget och den interna tyska maktkampen slut, men grannstaterna ville ej lämna det förödda Tyskland i fred. Frankrike under ledning av den katolske kardinalen Richelieu och Sverige uppsatte kampen mot Habsburgarna i Wien och Madrid på tysk botten i ytterligare 13 år!

György Ráko
nu som bundsför-
Under 1643 o-
till Münster och
1644 öppnades f-
och svenska krig-
Den första tider
moniel, rang och
ensam skulle för-
skulle få delta. K-
ej lyckades häv-
sprack rikets fe-
olika furstarna c

Drömmen om

Det slutgiltig-
medeltida drömi
feodalt hierarkis
bildade det europ
romerska riket
ningar (8 kurfur-
69 andliga furst
att på egen hand
ej mot kejsaren i
tades och utsträ-
Frankrike och
dande landvins